

Stichting Beter Zeist

Secretariaat:
Griffensteijnseplein 22
3703 BG Zeist
T: 06-46082657
KvKnr.:30250364
NL98 INGB 0005 8035 12
E: beterzeist@gmail.com
W: www.beterzeist.nl (oud)
W: www.beterzeist.com

Aan de gemeenteraad van Zeist

Zeist, 10 mei 2021

Betreft: proces ontwikkeling en participatie Omgevingsvisie Zeist

Geachte raadsleden,

Voorgeschiedenis

Als sinds 2016 heeft het bestuur van Stichting Beter Zeist namens het platform van buurten en dorpen en de groene organisaties *gevraagd om burgerparticipatie* bij de ontwikkeling van de komende Omgevingsvisie Zeist. In tegenstelling tot omliggende gemeenten gebeurde dat niet. Gezegd werd dat zoiets later zou gebeuren als het interne denkproces verder was gevorderd.

In 2018 heeft Beter Zeist daarom zelf een studiebijeenkomst gehouden waarbij onder meer een medewerker van de gemeente een inleiding gaf. Vragen om een gezamenlijke vervolgbijeenkomst hield het college echter af.

Inmiddels hadden *naburige gemeenten al uitgebreide inspraaksessies gehouden*. Die waren vergelijkbaar met wat in 2009 en 2010 in Zeist gebeurde voor het opstellen van het Ontwikkelingsperspectief Zeist 2030 en de Structuurvisie 2020. Overigens was dat wel het gevolg van een nadrukkelijke vraag daarom vanuit de bevolking.

Regionale ruimtelijke visies

De afgelopen jaren heeft de gemeente in regionaal verband tal van *ruimtelijke visies* helpen ontwikkelen. Daarover werd de bevolking niet geïnformeerd. Laat staan dat inwoners en andere belanghebbenden konden meedenken over de perspectieven, ambities, doelstellingen en politieke keuzen voor de toekomst. De door het college geaccordeerde visies werden *zonder burgerparticipatie* afgelopen najaar bekrachtigd door de raad. Dat gebeurde na een Ronde Tafel waarbij elke spreker per visie zegge en schrijven 1 minuut mocht inspreken. Bovendien was de voorbereidingstijd voor de inspraak veel te kort. En de visies werden - afgezien van die over de energie-opwek - niet aan de bevolking voorgelegd. Wel werd toen toegezegd dat tijdens de ontwikkeling van de omgevingsvisie nog voldoende gelegenheid zou komen voor burgerparticipatie.

Burgerparticipatie?

Dat bleek onvoldoende het geval te zijn. In februari-maart van dit jaar mocht in het kader van de omgevingsvisie tijdens 2 digitale bijeenkomsten alleen nog worden gesproken over de *(bestaande) waarden* van Zeist en de andere dorpen. Over *inhoudelijke thema's*,

opgaven en ambities mocht niet worden gesproken.¹⁾ Daarover zou al voldoende bekend zijn, dus was participatie niet nodig. Maar over de regionale en Zeister opgaven en ambities had juist geen participatie plaatsgevonden. Verder bleken *buurt-overstijgende en -verbindende waarden* lastig in te voegen. Vrijwel geen discussie werd toegestaan over de *strijdigheid van waarden en de relatie van waarden met beleidsambities*. Maar daar gaat het juist om bij de ontwikkeling van een ruimtelijke beleidsvisie voor de toekomst. Verder mocht op de gemeentelijke site OmZeist met 'ja' of 'nee' worden gereageerd op een aantal algemene stellingen over waarden per wijk en dorp. Dat was kennelijk dan de belofde inspraak.

In RIB21.086 Stand van zaken participatieproces 1ste Zeister omgevingsvisie wordt op pagina 5 gesproken over "de wens vanuit een enkeling om uitgebreider te participeren". *De behoefte aan participatie* wordt in de RIB weggeredeneerd alsof het een *communicatieprobleem* betreft. De wens zou te maken hebben met onwennigheid wat een omgevingsvisie inhoudt en wat de betekenis ervan is. Maar juist gezien de betekenis van de omgevingsvisie is er behoefte aan een diepgaander participatie.

Volgens de wet bestaat een omgevingsvisie uit:

- a. een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
- b. de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied;
- c. de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid, kwaliteiten, ontwikkelingen en beleidsdoelen.

Daarop zou de participatie gericht moeten zijn. De wet stelt namelijk burgerparticipatie verplicht bij het vaststellen van een omgevingsvisie, maar laat het aan de gemeente over om deze in te vullen. De gemeente Zeist vult de participatie wel heel erg beperkt in. Dit is strijdig met de geest van de omgevingswet en de invoering(swet) daarvan. En hoe verhoudt zich dat tot de eerste 2 punten van de ambitie over "Goed bestuur in een betrokken samenleving" van het *coalitieakkoord 2018-2022*.²⁾

Alleen nog formele inspraak mogelijk

De bevolking rest in de herfst alleen nog een *zienswijze-procedure over de ontwerp-omgevingsvisie*. Daarin zullen volgens raadsinformatiebrief RIB21.086 Zeister ambities worden opgenomen die afgeleid zijn van de regionale visies c.q. het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) en van de provinciale Omgevingsvisie. En begin volgend jaar kan dan tijdens een *Ronde Tafel* ingesproken en besloten worden over de concept-omgevingsvisie. Wanneer er in het kader van participatie en inspraak iets kan worden gezegd over *het wettelijk verplichte omgevingsplan of onderdelen ervan* wordt niet vermeld. Op basis van de experimenteel toe te passen omgevingsvisie kan de gemeente de komende jaren Zeist en de dorpen gaan verdichten ten behoeve van een

¹⁾ Zie ook de beantwoording van raadsvragen D66 over de omgevingsvisie d.d.19 maart 2021, pag. 1 laatste alinea.

²⁾ Pag. 5 Ambitie:

- Inwoners zijn actief betrokken en hebben invloed op de keuzes die gemaakt worden. We zorgen er voor dat we een zo evenwichtig mogelijk beeld krijgen van wensen en ideeën van inwoners, op basis waarvan besluiten worden genomen.
- De rol en werkwijze van de gemeenteraad groeit mee met de veranderende samenleving en met nieuwe ontwikkelingen op het vlak van de democratie. Hierdoor is de raad meer extern georiënteerd en staat midden in de samenleving. De raad wordt mede hierdoor continu gevoed vanuit de samenleving en speelt hier actief op in.

Metropoolregio Utrecht. Daarvoor moet de regio met 80.000 – 100.000 arbeidsplaatsen groeien.

De werkgelegenheid in de regio is echter al het hoogste van Nederland. De gedachte dat met het bouwen van extra 125.000 of meer woningen de woningnood in de regio wordt opgelost is een sprookje. De behoefte aan woningen hangt vooral af van de migratie naar de regio. En die wordt gestuurd door de ambitie van de 4 grote steden om uit te groeien tot 3 metropoolregio's waaronder de regio Utrecht. Vandaar de vraag van de stedelijke regio's om extra miljarden euro van het Rijk voor een schaa sprong op het gebied van arbeidsplaatsen, huisvesting en mobiliteit. Maar de *ambitie om de regio te verstedelijken* wordt althans in Zeist niet gecommuniceerd en niet besproken met de inwoners. Wat niet weet, wat niet deert is kennelijk de gedachte van het college.

Het gehele proces doet denken aan de *werkwijze bij de centrumvisie*. Begin maart 2015 stelde de raad een eigen visie vast zonder de burgers bij de gemaakte keuzen te betrekken. Tijdens de 5-jarige uitvoering verwees het college bij voortdoring naar de visie als vastgesteld beleid. Daarover mochten burgers en andere belanghebbenden niets meer zeggen. Dat was onjuist want een visie bindt direct belanghebbenden niet. Dat geldt wel voor vastgestelde plannen en genomen besluiten. De raad liet het gebeuren en we weten nu wat dat opleverde. De raad worstelt al anderhalf jaar met het oplossen van de verkeerd gemaakte keuzen. Wat leren we hiervan? Is de gemeente eigenlijk wel een lerende organisatie zoals zij zelf communiceert?

Raad op afstand gezet

Dat niet alleen de burgers maar ook de raad op afstand wordt gezet blijkt uit het *Procesdocument uitvoering Propositie van Zeist* d.d. 6 april (bijlage van RIB21.027 d.d. 15 april).

- Zo komt er geen *uitvoeringsprogramma* voor de onderzoeksrichtingen, dus ook *geen participatie daarbij* en ligt er *alleen een raadsinformatiebrief met als bijlage een procesdocument*. Kortom, er wordt bij het vaststellen van de propositie van Zeist geen gevolg gegeven aan één van de beslispunten van het *raadsbesluit*.
- In plaats van een uitvoeringsprogramma vast te stellen wordt de raad alleen *deelnemer aan een overleg met het college c.q. het GMT* over een startdocument per onderzoeksrichting.
- Verder wordt de raad de prioritering van de onderzoeksrichtingen slechts meegedeeld en *kies de raad dus niet zelf*.

Ingrijpende aantasting participatie

Wat de participatie betreft van burgers en andere direct belanghebbenden is in het procesdocument bij de informatiebrief het volgende bepaald.

- *Sterke regie gemeente: uitgaan van eigen gemeentelijke doelen, geen 'intern' gedoe in of tussen organisaties en een sterke regie door de gemeente waarbij het GMT de vormgeving bepaalt.*
Daarmee kan tegenspraak voorkomen worden, maar in de praktijk zal juist weerstand opgebouwd worden en dat kost tijd en energie. Die weerstand zal dan namelijk later ontstaan voorafgaande aan of tijdens de uitvoering van de omgevingsvisie.
- *Consensusmodel: het door de raad besloten consensusmodel als uitkomst van samenwerking en participatie wordt ter zijde geschoven.*
Hiermee wordt dus al een voorschot genomen op aanpassing van de in de Gebiedsontwikkeling Nieuwe Stijl (GONS) afgesproken participatie volgens het

consensusmodel. Dat maakt het voor de gemeente een stuk makkelijker de “*eigen maatschappelijke ambities (vanuit de Propositie)*” te realiseren. Over de ontbrekende wettelijk verplichte *participatie- en inspraakverordening* wordt niets gezegd. Hoe zit het dan met de inbreng vanuit de samenleving en de betekenis die daaraan zal worden gegeven?

- *Keuze partners en stakeholders: de gemeente(raad) kiest wie de belangrijkste partners en stakeholders zijn en wat ieders rol is (ook die van de gemeente).* Maar hiervoor gelden in principe de eisen die de rechter conform de wet- en regelgeving stelt aan de ontvankelijkheid van appellanten in geval van bezwaar- en beroepsprocedures. Anders is er sprake van ongelijke behandeling van direct belanghebbenden.
- *Prioritering van de onderzoeksrichtingen van de Propositie van Zeist: daarover worden burgers en andere belanghebbenden niet geraadpleegd.*

Verbetering ontwikkelingsproces omgevingsvisie

Stichting Beter Zeist en de met de stichting samenwerkende buurt- dorps- en groene organisaties en -groepen maken zich *grote zorgen over de wijze van ontwikkeling van de Omgevingsvisie Zeist* en de daarbij door de gemeente *beperkt toegestane maatschappelijke participatie*.

Wij vragen daarom spoedig om een *bespreking met raadsleden over de gang van zaken* en hoe deze kan worden verbeterd. Ook de communicatie over het proces en de uitkomsten tot nu toe overtuigt niet. Als uitvoerende organisatie van de *Petitie Red Zeist* willen we dan tevens van de gelegenheid gebruik maken de resultaten van de petitie aan de raad aan te bieden en deze te bespreken. De petitie heeft nu al meer dan 1.800 ondertekenaars opgeleverd van inwoners van *alle buurten en dorpen van Zeist*. Separaat ontvangt u het verzoek van 7 organisaties voor een dergelijke gezamenlijke bijeenkomst.

Met vriendelijke groet,

Egbert Visscher
Stichting Beter Zeist